

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
{ Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetés: ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik. }

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül!

Jelen hó elejével lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, figyelmeztetjük tisztelt olvasó közönségünket, hogy előfizetéseiket mielőbb beküldeni méltóztassanak, minthogy a terhelő bélyegadó miatt felesleges példányokat nem igen nyomathatunk.

Előfizetési díj:

Félévre 6 ft.
Évnegyedre 3 „
Egy óra 1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, július 9-kén 1862.

(D) A „Sieb. Bote“ ma érkezett számában felel azon cikkünkre, melyben „Parteistellung“ című cikkünknek néhány tételéről elmondottuk általános nézetünket. Feleletében nem tudja kétségbe vonni cikkünk azon két alapállítását, melysért a) a gubernium kötelességéhez képest cselekszik, midőn magát a nyelvkérdésre nézve az 1849/7-iki törvényhez tartotta, s tullepott a törvényen, midőn a tárgyszövegben hagyogatta el a törvényes nyelvet; b) a gubernium helyesen cselekszik, midőn a Bach vesztegető rendszerének bureaukratikus kiadásait nem érvényesíti a napidíjak utalványozása által, s tartja magát a régi sallarialis rendszerhez, melyen csak is az uralkodó teljhatalma, jogosan pedig a törvényhozás, de a gubernium semmiesetre sem változtathat.

A „S. Bote“-nak tetszik, hogy azt mondtuk, miszerint a gubernium substituit személyzete nem a magyar közvélemény kifolyása, ezt soha meg sem tagadjuk, mi a törvényhez ragaszkodunk: a törvényt nem lehetett most teljesíteni, kormány pedig kell hogy legyen mindig, s mi engedelmeskedtünk, hol a magányjog kívánja.

Azt mondja a „S. Bote“, hogy a szász székek éppen úgy gondolkoztak a gubernium irányában, mint a hogy mi a magyar megyéknek ez irányban gondolkodását jellemeztük. Mi ezt felteszszük a szász székekről, de mi nem róluk szólottunk, hanem azon bureauzagu iróiról, ki ama véleményünk alá vett cikket irta volt. Egyébiránt a szászok gondolkodásmódjáról eléggé tisztába vagyunk a hetes bizottmány, s az universitas nyilvános tényei után; azt biszszük, hogy annak emlékezte mélyen lesz bevésve minden alkotmányos érzésű erdélyi honpolgár szívébe.

Hanem ezen ellentűk való polemijában még többet tesz a „Sieb. Bote“; ő nemcsak az alkotmányt, de magát a történelmet is megtagadja.

Azt mondja ugyan is, hogy a leopolddali szerződés szerint Erdély magát a semmi constitutio által nem korlátozt Habsburgház alá veté, s hogy az ország, mint annak nj ura, csak egyes jogokat tartanak fenn egyes stipulatiók által, és a leopoldi kötelel nem alkotmányokmány.

Vajjon nem tudja a „S. Bote“, hogy a leopoldi kötelel egy oly kötelel, mely a constitutionalis magyar királyi háznak Erdély egész alkotmánya iránti kötelessége teljesítését biztosítja a baza részére?

Vajjon nem tudja az érdekes lap, hogy ezen kötelelnek mindjárt 3-dik pontja biztosítja alkotmányos jogaink öszvegét, midőn kimondja, hogy az Appr. és Comp. constitutiók, a régi királyok decretumai, Verböczi bárnas törvénykönyve sértetlenül megtartatnak; és e szerint ama kötelel nem teljesíthető alkotmányunk teljes elismerése nélkül?

Nem tudja e a „Sieb. Bote“, hogy a három nemzet uniojának 2-dik és 5-dik pontjai mit mondanak? s mit kellett volna tenni a többi nemzetek irányában az univertsitáknak, midőn azon szerencsét bírhatja, hogy küldöttei által ő felsége trónja elé járulhat?

És midőn a „Sieb. Bote“ felállítja okoskodásának alapjait, hogy Erdély az alkotmánnyal nem korlátozt császárház alá adta magát; elfeledi-e, hogy soha sem volt még uralkodó ama dynastiából, ki ez elvet felállította volna, s fejedelmek mindig csak mint koronázott magyar királyok adták ki a leopoldi oklevéllel alkotmányunkat biztosító okmányukat.

Kérdészen kívül a „Sieb. Bote“ szerkesztője soha sem

olvasta az 1791-i 6-ik törvényozikket, hol az uralkodó ezt erősíti meg pecsétjével s nevével: tam sua majestas sacratissima, quam secuturi eiusdem ex augustissima domo austriaca successores, qua legitimi reges Hungariae eodem cum Hungaria imperii et successionis jure, velut propriam habentem constitutionem juxta proprias leges et constitutiones legitime confirmatas, non vero ad normam aliarum provinciarum hereditariarum gubernabant.

De a „Sieb. Bote“ olvasta e cikket, csak nem érti, mert azt mondja róla, hogy ez csak egy oly határozat, melynek a Habsburgház közös örökösödésének folyama alatt semmi jelentősége nincs.

Minő felfogás! tehát ez azt teszi: hogy a királyiház majd csak akkor tartozik Erdélyt saját constitutioi és törvényei szerint kormányozni, ha a pragmatica sanctio szerint megállított successioinak vége szakadna! vagy is midőn már nem léteznék azon királyiház.

Mit mondjunk ily jogi képtelenségekkel szemben. Van-e a világon jogtudós, ki a hozott törvényt így méltassa? Bizonyosan sehol sincs, következéské a „Sieb. Bote“ cikkének alapja öszszesent, és „ruente fundamento, ruit et superaedificatum.“

Kolozsvár, július 10-kén 1862.

(D) Folytassuk a centralista lapok alkudozóbb magatartása körül vizsgálódásunkat, s ezen vizsgálódásunk közben, nem tagadhatjuk, örömmel győződnünk meg arról, hogy alkotmányos jogaink elvi ismerésében a centralista sajtó mind nevezetesebb előmenetelt tesz, főként a keleti kérdés bonyolódása óta; s mi csak azt kívánhatjuk, vajha a lapok ezen örvendetesebb hangulata gyorsan mozogná meg a diplomatiát, nehogy majd az események kiáltsák közbe ez ominosus franciaiz mondatot: „Trop tard.“

Az ausztriai birodalomra folyvást fontos feladatok várnak, mint nagyhatalomra érdekei s multja által; minden fölmerülő európai kérdés közelről érinti őt, sőt a mennyiben az európai újabb mozgalom éppen Ausztria viszonyaihoz s többnyire politikai irányába is ütközik; tagadhatlanul Ausztrára nézve szintén életkérdés az, hogy rendezett és nyugott belállapotra tegyen szert, hogy így külső érdekeit kellő erélylyel, de egyszersmind illendő népszerűséggel is védhesse.

A mióta Ausztria az alkotmányos utra tért, habár a gyakorlatban a régi absolutismus maradványai még gyakran akadályozzák és döcögösítik az alkotmányos előhaladás utait, azt tagadni nem lehet, hogy elméletileg sok történt már Ausztriában, a mi által az alkotmányosság jövőjének reménye méltán kecsegtetheti az osztrákok szívét. Meg kell előbb-utóbb annak is történnie, hogy Ausztria külpolitikája oly irányt vegyen, mely a belső alkotmányosság elvetett magvaira nézve alkalmas éghajlatul szolgáljon. De éppen azért, mert az osztrák alkotmányosság még ily plánta, észrevehető az, hogy német atyáinkfiai habár elég jó theoretikusok az alkotmányos élet gyakorlati, mondhatni ösztönszerű érzékét még el nem sajátíthaták? Innen van az, hogy felfogásukban, s vitakozásaik logikájában gyakran elhibázott vonásokat fedezünk fel.

Nem tudjuk ugyan elhatározni, vajlon az ily félrezökkenő következtetések és alaptalan összehasonlítások, melyeket olykor főként a centralistikus lapokban fölfedezünk, nem keresett sofismák-e, melyek által ügyünk természetes védveit mesterségesen megakarják hiúsítani? De nézeteiket látszólagos jóhiszeműséggel mondogatván el, fogadjuk el azt, hogy ők nem sofisták, csak nincsenek a valódi alkotmányos érzék birtokában, a mire benne-élés és hosszas gyakorlat is kivatatik.

Közelebbi számunkban a „Donau Ztg.“ egy pár cikket közöltünk, s körülírtuk e cikkek változott hangulatának feltűnő jelenségét, most az „O. D. Post“ egy cikke fölött tartunk szemlét, mely cikke az előbbikkel egy időben érkezett.

Kuranda ur, kié e lap, a szabadelvi osztrák centralisták közzé tartozik, s az államminiszter politikáját szemben Magyarország jogi autonomiájával végig hűn gyámolította. Gyakran sajtáságos logikával intézte támadásait a magyar eszmék ellen, egy

néhányszor mi is felmutattuk: hogyan kezdette kerekíteni a korszót, s hogyan lett csupor belőle? Az említett lap közelebből egy cikket ad közre „Forma kérdések“ ezim alatt, melyet alább mi is közölünk, hogy olvasóink színről színre láthassák mint egyik adalékát a magyar ügy körül fejlődő nézeteknek.

E cikk szintén leplezetlenül bevallja most azt, mit eddig a centralista lapok mindig örömet elhallgattak, míg a szabadelvi és ó-conservatív lapok Bécsben is évek óta folyvást vitatnak, miszerint Ausztria jövője s hatalmi állása csak akkor nyugszik ismét szilárd alapon, ha Magyarország jogos igényei kielégítvők.

Gratulálunk az „O. D. Post“-nak ezen régi állítás és örökigazság elfogadásaért, s nyílt hirdetésért, hanem azután nem hizeleghetünk azon felfogásnak, melyet országunk jogos igényének ismerete körül kitüntet.

A jog continuitás nem „Forma kérdés“, az az alkotmányos lét alapelve; törvényt hozni, változtatni, módosítani, sem a journalistika, sem egyes értekezletek terén nem lehet; alkotmányos államban a törvényhozó hatalommal az egész állam minden intézményei organikus öszkekötésben vannak, fél-restitutio ott nem lehet, hanem vagy az absolutismus avagy forradalom tabula rasaja, vagy pedig a rendes alkotmányos törvényhozás változtathat bármit is az addigi állapotokon. Tehát, a midőn a magyar közvélemény és jogérzet az „O. D. Post“ szerint „kapaszkodik“ a formához, ez a világért sem „jogi előítélet“, ez a jog tisztelte, mert kifejezett alkotmányos életben a forma is „esse rei“, mert csak oly intézmény kötelezi az egyes polgárt, csak oly törvény szedi közös korlátok közé a különböző nézeteket, mely a rendes alkotmányos formák közt kötelező erejűvé vált; egyéb minden csak problema, melyet fejtegetni, félremagyarázni, s ignorálni minden polgárnak joga van.

Igaza van különben abban az „O. D. Post“-nak, hogy a formán lehet változtatni, hogy a lényeg megmarthassuk; de e forma-változtatás csak is a még fenálló formák teréről történhetik. A magyar királyság a szabatosabb kormányzás szükségessége miatt nehézkes és képtelenebb dicasterico bureaukratikus kancellariái rendszerét, a felelős miniszerségi rendszerrel cserélte fel 1848-ban, de e szükséges forma-változtatást nem „par force“ vitte át, hanem alkotmányos életének folytatása és qualificatiojaként ültette át intézvényeibe, s a miniszeri felelősségről szóló törvényt a kancellár terjeszté megerősítés végett az uralkodó elébe, azon kancellár, ki a törvény aláírásával azonnal megszünt létezni.

Lehet tehát változtatni a formán, de ezt egyoldalulag vagy via facti nem tehetik, rendes utját az alkotmány körülírta, s e formákon túllépni senkinek sem szabad, vagy az alkotmányosság el van játszva.

Ezen igazságok alapján könnyen belátható menyire téves az „O. D. Post“ okoskodása, melyet az 1848-ki alkotmány és februári patens vellicatioja körül kitüntet.

Fontos azonban, habár ruganyosan magyarázható az „O. D. Post“ azon tétele, melyben elismeri, hogy a februári patens betűi az egyezség végcélját nem akadályozzák, s ha az elválaszthatlan birodalmi ügyek számára a központi kormány mellé képvisleti organ állittatik, ezen alapon sem Schmerling ur, sem a birodalmi tanács többsége nem fog idegenkedni oly alkotmány változtatástól, mely Magyarország autonomiáját biztosítsa.

Ezen elvben az „O. D. Post“ már inkább megközelíti a kivihetőség eszméjét, ezen elv által a Reichsrath eszméje fel van adva, és e felfogás igen helyes is, mert oly képviselet nem létezhetik, mely bizonyos kérdésekben teljes létszámot, tehát birodalmi képviseleti jogot, bizonyos kérdésekben szűkebb létszámot, tehát országképviseleti jogot gyakoroljon; a testületi formákat az ahoz kötött jogokkal mindig szabatosabban kell hogy körül írja az alkotmányos felfogás. — A mi közös ügy Magyarországra, az közös ügy Ausztriára néz is.

A birodalom közös ügyeiben csak a két parlament kiküldöttjei szólhatnak esetéről esetre vélekedőleg s vitatlag, vagy felhatalmazás folytán eldöntőleg is, a mint szólottak a regnicolaris commissiok olykor a vizsálos ügyekhez, s e század elején is a devalvatio kérdéséhez, fenmaradván az illető parlamentek eldöntő joga ott, hol küldöttjeiket döntő szavatra nem hatalmazták.

Mi tehát az „O. D. Post“ ezen nézetében, melyben a Reichsrath absolut hatalma meg van ingatva némi haladást látunk, s annál inkább, mert a „Donau Ztg.“ és „Oest. Ztg.“ utóbbi hangulatja is megfelel ezen újabb észme-fordulatnak; csak az a kérdés, hogy az általán kimondott elvet nem ejtik-e el majd a részletes formulázásnál? mert gyakori szokásuk ez. Ezen elv őszinte elismerése után a magyar országgyűlés feliratában kimondott „esetről esetre való érintkezés“ elvét lehet úgy formulázni, hogy mindkét félnek közös érdekei biztosítva és ellenőrizve lehessenek.

Sajnáljuk azonban, hogy már a formulázások elemeinél is a bécsi centralista lapok nagy kétértelműségével, vagy értetlenségével találkozunk; s míg hirdetik ők a jog-continuitást, hirdetik az ország integritását, és autonóm jogosultságát, oly hasonlatokkal állanak elé, melyekben jól látható éppen a fenebbi jogok rögtönös megtagadása.

Azt mondja p. o. az „O. D. Post“ „de ha a magyar országgyűlés a horvát és erdélyi követek „behajtása“ előtt illetéketlennek tartaná magát a törvényhozárra, miután a király épp oly kevésbé vezényelheti a horvátokat a szászokat, románokat a magyar országgyűlésre, mint a császár a magyarokat a Reichsrath stb.“ — Itt van a jel arra, hogy az „O. D. Post“ a legalapalanabb juris fictiot teremti, midőn a császár jogát egy ország irányában, a király jogával saját megye hatóságai irányában, s a patens jogát, az alkotmány jogával analogizálja.

A magyar országgyűlés csak is a törvényen alapulván, s miután a törvény őt arra soha sem jogosítja fel, hogy magát teljesnek nyilvánítsa, míg kiegészítő részei nem saját akaratukból jelen nem lehetnek, addig a törvényhozási souverainjogát nem is gyakorolhatja, míg kiegészítve nincs; és miután ez országgyűlés nem több országok, hanem egy ország választó kerületeinek képviselőiből áll, így még szűkebb sem lehet, mint a minő a szűkebb Reichsrath. Ő elejtheti például az uniót, el a miniszteri rendszert s mindent, a mit 1848 teremtet; de ezt csak is akkor teheti, ha előbb az 1848-iki alapra állítatott. Ezen elvet igen szépen magyarázta gr. Rechbergnek a hessen-kasseli alkotmány-kérdésben elfoglalt magatartása. Ott is helyre akarják állítani a főrend-képviselői-jogot, mit a nemzet 1849-ben elfetett, de mégis az 1849-iki demokratikus törvényekbe egészen visszahelyezik a nemzetet, mert ezt kívánja a jogfolytonosság elve, s akkor várják aztán az egyedül így törvényes országgyűléstől, hogy revideálja az 1849-iki törvényeket. Másképp lehetetlen is a törvényes és kötelező revisio.

Azután meg az „O. D. Post“ összehasonlítása annál inkább sántikál, mert a magyar királyságban nincsen Romania és Saxonia; a magyar király meg sem is hívhatja országgyűlésre a románokat s szászokat, mi itt benn lakó nemzetekül össze vagyunk keveredve, s egy közös népet képezünk, melyet a parlamentben a megyék választó kerületei szerinti népképviselői személyesít, a király tehát nem a népeket, hanem a megyéket hívja meg követek felküldésére, míg ellenkezőleg a teljes Reichsrathba az országok hívatnak meg, melyekben már valamelyik nemzet fogalma inkább ki van fejezve.

Továbbá a magyar országgyűlésben a megyék meghívása évezredes törvényen alapszik; azok a gyűlésre articularis büntetés alatt megjelenni tartoznak; s ha elmaradnak legkevésbé vonják kétségbe az országgyűlés törvényhozási jogát. Az országgyűlés ha törvényes alakban hívatott össze, nem várja, hogy egyik vagy másik makacs megye megjelenjen, hanem azonnal el souverain, jogával a királlyal egyetértve hoz kötelező törvényt, s van mindig ereje ezen törvényt érvényesíteni is. Tehát a mi intézvényeink szerint semmi esetre sem „hajtják“ a képviselőket az országgyűlésbe, alkotmányunk sokkal inkább ki van fejlődve, hogy sem a polgárokat baromoknak tekintse, kiket „behajtani kell.“ Erre a mi országgyűlésünknek semmi szüksége sincs, s győződjük meg az „O. D. Post“, hogy a királyi meghívást egyetlen megye sem fogná különben is megszegni. Az alkotmánynak a nép engedelmeskedni szokott.

Horvátország igaz, hogy mint külön ország áll, s a közte s Magyarország közti difficultások a két

országgyűlése által kiegyenlítendő. Itt azonban nem nagy a baj, a magyar közvélemény kimondá, hogy Horvátország részére egy lap a jövődő corpus jurisában üresen áll, ő külön országos hatóság levén, nála nélkül s kivált nem róla a magyar országgyűlés kérdésen kívül illetékesnek fogja magát érezni a törvényalkotásra, sőt a kormányzásra is.

Elmondottuk ezeket kíváncsnak tisztázni a kérdést. Miután a bécsi lapoknak a kiegyenlítés iránti jóakarát jeleit véljük láthatni. Ha saját jogi szempontjainkat nem ismerjük és össze nem egyeztetjük az igazság és logika alapján, úgy a kölcsönös egyetértés mind későbbre s nehezebben történhetik meg; kíváncsnak tehát, hogy a bécsi lapok értsék át a mi szempontjainkat, méltányolják megtörhetlen jogainkat, s ne feledjék, hogy a kifejezett alkotmányosságnál a forma és lényeg szoros solidaritásban van, s az újabb intézvényeket e formák közt, és e formák elismerése után lehet beilleszteni.

Ezennel közöljük itt az „O. D. Post“ fentárgyalt cikkét.

A magyar kérdéshez.

Az „Ost D. Post“ „Forma kérdések“ czim alatt következő cikket hoz:

„Az ausztriai magyar alkotmány-kérdés jelen stadiumában ki kell mondanunk eszméink alapját, s azt ezen ismeretes tételben foglaljuk össze: — „A betti megöl, de a lélek élelenné.“

Felfogásunk szerint, a magyar kérdésnél nem perőről, nem jogviszályról van szó. A mindkét félnek följajlott kiegyezésről van szó, elutasítatlan közös ügyek iránt. Politikai önállóság hatalom nélkül képzelhetlen, — a „nagy zászlóalj“ jelen korában gondolhatlan, egy nagyhatalmas országon kívül. Ezt a magyar államférfiaknak fel kell fogniok, ezt azok valóban át is látják. Éppen így a „Lajthán innen“ általánosan tulságra jutott annak megértése, hogy Ausztria jövője s baltalmi állása csak akkor nyugszik ismét szilárd alapon, ha Magyarország jogos igényei kielégítvők.

Ezt előrebocsátva — úgy véljük — azon örökös ellenvetések, melyek forma-kérdésekhez kapaszkodnak, melyek jogi előitéleteknél semmi egyebet sem tartanak szemük előtt, s melyek bámulatos ügyvédi bölcseséggel, s csodálatos törvénybírói éleslátással egy közjóléti ügyet megoldatlanul hagynak a gyermekekre s unokákra átmenni, csak hogy „az első látogatást“ ne kelljen tenniük. Azok előttünk, sőt az egész világ előtt oly hibán tűnnek fel, mely nem illik politikailag érett nemzetekhez.

Ezen szemrehányásunk nem vagyunk egyoldalúak, tehát igaztalanok se. A mi részünkön is igen gyakran a forma-kérdésre fektetettik a súly, mintha ez kiválólag a lelkiismeretesség dolga volna. A februári alkotmány, melyhez mi ragaszkodunk, melyet védünk; mert az oktoberi diploma után kétségbevonhatlan haladást képez, mert egészséges elveket léptetett életbe, és még jobbak s fontosabbak valószínűsíti helyezi kilátásba, a mely éppen azért oly értékes anyai millióra nézve, mert nyitva bagyja az utat javítására és a birodalom összes országai általános politikai szükségleteinek elfogadására: — a februári alkotmány nekünk, független alkotmányosoknak mindamellett se nyilvánult Isten-ige, melyről mi minden tárgyalás nélkül azt mondjuk, mit Luther krétával irt az asztalra. Ha magyar államférfiak azt vetik ellen, hogy ez éppen februári alkotmányunk ifjúságából ered, a mely nem batolt úgy vértünkbe s hasunkba, — mi minden finom különböztetések helyett csak azon egy tényt emeljük ki, hogy a februári alkotmány ez órában jogérvényben van és működik, míg a magyar alkotmány tényleg nem létezik, és éppen oly kevésbé állíthatatik vissza in integrum a tiszteltreméltó Deák és Eötvös, mint Kossuth vagy Klapka által. Ezt senki se teheti, csak az ausztriai császár és magyar király, birodalmitanácsa és magyar országgyűlése közreműködésével, istápolttva alkotmányoszerű organumok által. Belátással bíró egyének felfogandják, miképp minden fejedelemnek legfőbb uralkodói feladatának kell tekinteni a birodalom baltalmi állását, t-bát annak egységét is megvédeni. Az oktoberi diploma és februári alkotmánynak éppen ez az alapja, míg az 1848-diki magyar alkotmányfejlődés ellenkező utra tért. Ezért, és nem formalistikus okból van, nézetünk szerint, Schmerling urnak igaza, midőn az eszmét, melyen a februári alkotmány nyugszik, mint egyedül lehetségest jelöli ki, melyen belől becsilllotes egyezés létesülhet. Hogy a februári alkotmány betti ezen végezelt nem akadályozzák, ha az elválaszthatlan birodalmi ügyek számára az özkormány mellé képviselői organum állítatik, ezt Schmerling ur nem fogja tagadni, valamint a birodalmi tanács többsége se fog idegenkedni ezen alapon oly alkotmány-változtatásba egyezni, mely Magyarország autonomiáját a többi dolgokban biztosítandó volna.

Ha a másik oldalon is meg van a jóakarát, fel kell hagyni azzal, hogy a szóval a szellemet leköszék, s a betti által a cselekményt száműzzék. Ha a cél iránt megegyeztünk, az eszközök is meg fognak találni, melyekkel úgy dönthessük el ez ügyet, hogy mindkét rész kezét nyújthasson egymásnak. De ha a magyar országgyűlés mindenekelőtt megint a horvát s erdélyi követek meghívását, illetőleg behajtását kívánja, s ellenkezőleg, illetéketlennek tartaná magát határozat-hozatalra, míg a király éppen oly kevésbé vezényelheti a horvátokat, szászokat és románokat a pesti országgyűlésre, mint a császár a magyarokat a bécsi birodalmi tanácsba, — röviden: ha a birodalom két részének s két parlamentjének államférfiai közt nem létesül előbb szabad megállapodás, mely a fejedelem szentesítését megnyerheti, ha ez meg nem történik, elmondhatjuk majd a francia példaszót: „a pokolba vezető út jó szándékkal van kikövezve.“

Maros-Vásárhely, július 7. 1862.

A helybeli ev. ref. főtanoda jogi, bölcselmi, közép- és elemostályainak ez idei másodfélévi közvizsgálatai m. hó 24-én kezdve, f. hó 5-én végeztek be.

Az eredmény általában véve, mind a testi, mind a szellemi erők, úgy a szépízlés képességét illetőleg, mint a kifejtett szorgalomra és értelmesedésre, úgy az erkölcsi viseletrre nézve oly jeles és kiténő, miszerint a fiatal nemzedékre ernyedetlen kitartás mellett mint édes hazánk dicsereményi sarjaira hűszkén tekinthetni.

Főleg örömmel teltek el, midőn a hosszas évekig száműzött honi jogtudományokat újból a híres Dózsa Elek jogtudor ajkairól hallók az ifjúság romlatlan keblébe rendületlen férfias hazafissággal párosult biggadsággal beiktatni, s az ifju jogászok között igazán jeleseknél jelesbék vannak.

Mint tanodai statisztikai adatokat közlöm, miszerint a főtanoda népessége ezen évben következőleg állott: Jógászok 88, bölcsészek 75, középosztályosok 328, elemi 249, és így összesen tanulók 740, kik is 19 szak- és osztálytanító, és 4 múltanító által nyertek a kitűzött tantárgyakban oktatást.

A tanodai év f. hó 7-én, a zene- és énekkar mutaványai után szokott ünneplésséggel nagyszámu közönség jelenlétében zárattott be, a mikor is a rang-osztályok és fokozatok felolvasása után mintegy 200 új írt értékű szorgalmi jutalmak részint készpénzben, részint könyvekben osztattak ki.

A jövő tanodai év kezdődik sept. 5-én; köszönet az összes tauári karnak, áldás és szerencse legyen e főtanodán. Egy székely.

Aranyosszéki, július 2-án 1862.

A csaknem négy hétig tartott viharos esőzés után időjárásunk derültebb kezdett lenni. Csaknem négy hétig valánk kétség és rebegés között, mert mindennap dämokleszi kardként fügtek fejünk s határaink felett a jégerthes fellegek, a melyek, ha némely batárok felett vérszélkül huzódtak is el, de másokra romboló erővel szakadván le, mindent mit utjokban találta, elromboltak. Törvényhatósági körünkben nem egy-két helység lakói maradvának ez évre ismét kenyer nélkül, (némely helyen a múlt évi nagy szárazság miatt nem volt termés) a midőn a gyakori kisebb nagyobb mérvű jégeső miatt hasonlók lőnek határait a hadjárat által leartolt csatatérekhez. Múlt hó 27-én (pénteken) volt — még eddig — az utolsó jégzápor, a mely Csegezt, Hidast, Dombbrut, Mohácsot, Miriszlót, Décsét, F. Vinczet és Földvart, s ezek közül némelyeket két, sőt három ízben is szomorú csapással érte; a midőn határaitak és szőlőjüket vagy részben vagy egészen porrá tette. Töröküzat vásárló hidasi embekekől hallottam, hogy ha volna csuszát is aprítának vett töröküzájuk közé, hogy szaporítsa siralmas élését. Más hallottam így nyilatkozni: Az Isten már bocsátana tüzet is rájuk, ha a jég által ekkora inségre juttatta. Minő sors várhat még az ily elkeserült nyomorultakra, kivált ha az évnegyedi adóért is szorongatni kezdik? F. Sz. Mihályfalván a tagosítás már tényre vált, jelenleg foly a tagkimérés a rend- és csendfentartásáért 5 zsandar ott szállásolása mellett, a kikre azonban hitem szerint semmi szükség, s csupa tüntetési jelvénynek maradnak. ... ok.

Bécs, július 4. 1862.

A jelenen is folyamban levő közszinaton szűnyegre hozott tárgyak közül ez uttal csupán egyet van czéлом kiemelni.

Az egyházvidéki jegyzőknek esperességre közvetlen következője, az ugynevezett successio kérdése a tegnap délelőtti ülésben oldaték meg.

Az anyaszentegyháznak egyházvidékeiből a múlt évi közszinat által kiküldött indítvány következtében felhozott véleményadások alapján, e tárgyban főleg két vélemény merült fel. Egyik a successio egyszerűen eltörlése mellett nyilatkozott; másik azon törvényhozási elvet: „az új törvénynek nincs visszaható ereje“, kívánta alkalmazni.

„Vagy törvény s törvényes szokás adott életet a successionnak, vagy az csupán balszokás szüleménye. Ha balszokás szüleménye s nincs semmi törvényes alapja, mint jogbitorlás egyáltalán eltörlendő. Ha törvényen alapszik a successio: úgy is mint oly intézmény, mely a kirkóválnainak nem felel meg s már túlélté magát, töröltesse el; de a törvényesség korlátai között, a törvényhozás elvei szerint töröltesse el.“

Igy syllogistikáltak a törvényhozás elveit vitató párt, emberei: P. J. e. B. A. j. V. J. j. s mások. Mondák azt is, hogy a törvényhozáson nincs hatalmában senkit is a régebbi törvények őtalma alatt jó biszembem élvezett jogaitól megfosztani. Felhozták az usos törvényeket rontó s alkotó mindenhatóságát. Legalább nem akarták, hogy az elagott öreg éppen minden parentatio nélkül menjen sirjába stb.

De nagy többség a más véleményt pártolá, s a közszinat a successiot azon elvből kiindulva, hogy a korszükség léptette vala életbe s most már kirkóvána tette szükségletenné; eltörlőve visszatért az elhagyott törvényesség útjára. „Vox populi, vox Dei.“

A közfőjegyző successioja, püspökségre közvetlen következője érvényben maradt.

A már felhozott indítványnak azon ága: „hogy az esperesek a 86-dik canon módosításával, csak bizonyos időre választassanak“, megbukott, nem ment keresztül. A successionalis jegyzőkből succedalt esperesek tehát holtukiglan bi-vataloskodók hatáskörükben, s az ezután választandók is újítás alá nem esendnek. Nagyon szép! s kicsoda mondhatná, ismerve helyzetünket, hogy nem kor-vagy is inkább cészszert? Csakbogy nem kell vala egy ismeretes névtelen fufzapoetanak szemtelent személyeskedő gnyirattal dicőitni a nem irigyelt diadalt. De maradjon a tréfa ennyiben.

N. N.

Háromszék, jun. 25-én 1862.

A bizottmány alakítására nézve az előmunkálatok már nálunk is megkezdvők. A községi képviselők megválasztására a választók községenként megválasztatván az előjáró

ságok által, és a nagyobb birtokosok névsora is összeírva, mindezen munkákat beadatták főkirálybírói helyettes és méltóságához. Ennyi, mi a bizottmány alakítására nézve nálunk eddigéig történt. Itt nem hagyhatom érintetlen azon körülményt, miszerint némely biztos urak azon balmagyarizatot kezdették elintézni, hogy a 25 új frt egyenes adófizető birtokosok közül egyedül azok bírhatnak választójoggal, kik ezen összevet csak is ugyanazon egy község határterületén fekvő birtok után fizetik; főkirálybírói helyettes ur a méltósága értesülvén ezen dologról, azonnal megvette a kellő felvilágosítást és rendelkezést.

Erdély ideiglenes kormányzója, gróf Crenneville Lajos ur a nagy méltósága folyó hó 21-én estefelé megérkezvén S. Sz. Györgyre, másnap — körútját tovább folytatandó — eltávozott Háromszékről. A mint halljuk, ő nmiga mindenkifelett szoros kötelemköté tette a provisorius hivatalnokoknak, a néppeli szelid és becsületes bánásmódot, úgy szintén a hivatalos ügyekbeni tisztá eljárást.

Kovácsuára és Zabolára a napokban egy-egy század katonaság érkezett; a zabolai bíró már el is rendezte őket kaszármákba; meglátjuk Kovácsuán mire használják fel a költségeken épült községi nagy házat.

A veszélyes tüzvészek csak nem akarnak megszűnni. Bitai mlga Gyárfás urak tetemes kárt szenvedtek; laktelekükön csaknem minden épület, két behordva volt asztal szögében és több darab marba lett nem sokkal ezelőtt semmivé. Gelenczei János Antal urat hasonlólag tüzvész okozta kár súlytotta.

Orbai széki h. alkirálybíró ur betegnek jelentvén magát, helyébe hivatalvezetőnek volt cs. k. j. irnok Totzauer ur neveztetett ki. Bár vehetné h. alkirálybíró ur hová hamarabb hivatalát által, mert T. ur még nem bírja eléggé hazai nyelvünket, mit maga sem tagad. G.

Cserhalomtáj, július 2. 1862.

Nagyméltósága gróf Crenneville kormányzó urnak magos körútjában Beszterczére jövele e napokban váratik, s hihetileg Somkerékért Alsó-Balázsfalva felé. És az erre utazásnak az ok, mert a cs. kir. mérnökök által tervezett és kimért ezen útvonal tovább folytatását a beszterczvidéki magistratus akadályozni kívánja a hatósága alatti Szépnayr határán; pedig már odáig kerélszjárás szolgabírája ifj. Boheczel Sándor ur a töltéseket, levágatásokat és sánczátásokat teljes erővel bevégezte, s jóllehet más alkalmas hely ez ut vezetése nem létezik, a melynek elkészítést pedig nemcsak a postant rövidítése, melyet a mult téli száunt alkalmával a cs. kir. postavonatok is igénybe vettek, hanem a kereskedő vidéki szászok szekereskedési érdeke mindenkifelett szükségeli. De van még ehez egy hasonló eset, ugyancsak a Dobokamegye kerélszjárás hatóságában. Évekkel ezelőtt emlegettük e lapok hasábján, mikor több sz. jakabi szász esett a gázlónjárás áldozatává, hogy mennyire szükséges lenne Árokajjáról Szeretfalváig az oldalek alatt egy utat vágtatni. Ezelőtt 2 évvel az ut ki is méretett, s Dobokamegye tisztsége azt a mult és jelen évben ki is vágatta. Azonban az árokajli és szeretfalvi határ közé egy határ szeglete a Beszterczvidéke hatósága alá tartozó király-németi helységének berugva, most az ezen keresztül vitt út porondozásának altarnak Beszterczvidéke részéről akadályt meríteni fel. Nem értjük az okát! Nem annyival inkább, mert itt is több száz helységnek is vásárra s örömetni járó érdeke van megtámadva.

Járásbírák a kerélszi- és borgóirájában t. Péterfi Dénes ur tegnap foglalá el Bilakon állomását.

De szabadon ez uttal felemlitenem azt is, hogy környékünkön 4 hely. hitvallásan egyházban az ezelőtt 2 évvel alapított kölesön-magtárak szép, eredményre lendültek. Sz. Czegő, Sólalva, Sz. Máté és Ösben 100 vécán felüli málekészletek örültek az érdekel magtárak. Az igaz, hogy azokhoz a szép részvény 1 véka járulék mellé Czegőben gróf köz. Betlen Sándor káptalani főgondnok ur neje született gróf Toldalagi Zsófi urasszony a nagyságával 25 t. Orbán József lelkész 4 vékával járult; és a sölalvit méltóságos Zsombori János ur és neje szül. gr. Toldi Róziária urasszony a nagysága 20, Dénes Mihály gazdatiszt, Székely Lajos birtokos és Varró István lelkész 5-5 vékával; a máteit t. Farkas Károly gt. ur 3, az ösit t. Benedek Mihály gazdatiszt ur 5 vékával ajándékozták meg. Vajha minden egyház sietne a kölesön-magtárak felállítását által felvirágzásának új erős alapját megvetni. Szabadon binem, hogy a derék Batizfalvi által indítványozott egyháziszolgák öszevegyek s árvaik életbiztosítása is inkább csak ez alapon végrebajtható. Csak hogy szerintem nem a részvényeken nyugvó, hanem az erdélyi kölesönös biztosító egyetnél kelene annak megtörténni, mely életbiztosítási fakját a jövő év elején megkezdendi, s melynek egy angolhoni testvére a mult évről is 70 százalékkal látta el tagjait; midőn ezen összevet nagyobbbrése más társulatoknál a töképezések tárczába mászott volna. Kölesön-magtár, kölesön-magtár, jöjjön el a te országod!

Az egyház iránti kegyeletesség egy pár jelenetét kell még bemutatnom. Sz. Új Ösben hazánk egyik fiatal lelkes főura ml. Zeyk József ur jószágát eladván nm. gróf Haller Ferencz urnak, a kötlevelben vallása iránti kegyeletessége újabb jelétül kikötötte, hogy az oda való ref. papnak 8 kalangya tisztabazár, 8 kalangya rozsol, 10 veder bort, 6 szekér fát s a tanítóknak ennek felét tartozzék a vásárló ur örökidőkre fizetni, s az urasztalához kívántató bort és kegyeret kiszolgáltattani. És ezt most teszi a derék m. ur, midőn országzserre a pártfogóság által a pártfogódiakat részt levonni, részt elvonni látjuk. Sólalván pedig méltóságos Zsombori János ur 40, Varró István lelkész ur 20 forint o. értékkel járultak az 1849 ki ágyuzások, s 1853 ki égés által megsemmisült templom ablakai megcsináltatásához.

Végül örömmel jegyezhetem fel azt is, hogy Dobokamegyében román testvéreink teljes erővel igyekeznek járásonkénti központi iskolák felállítását által a népműveltetésére hatni. Valóban igaz van a Liebig bajor akadémiai elnök gyűlést megújító beszéde fordítottjának, Borsinak hogy csak jólétnek örülő polgárok, kiknek nem mindegy akárki nyer-

gét bordonzzák, lehetnek jó hazafiak. Jólét pedig műveltség nélkül nem képzelhető. r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ezen hét elején a sétatéren történt gyulás által a mint értesülve vagyunk Ulrich polgártársunknak mintegy [négyezer] forintra menő kára történt. Nemcsak röppentyű készletei melyeken hónapok óta dolgoztatot tetemes pénzét fektetvén anyagaiba, de fegyverei, munkaeszközei, költséggel beszerzett disztiményei costume-ei, s diszfegyverei; egyszóval minden értéke odaégett. Ezen polgár balsorsa, ki a tűz művészetet saját sorgalmából minden fisisai előtanulmányok nélkül vitte annyira, hogy a leghiresebb tűzművészek mellett kellő sikerrel állott meg; annyival nagyobb részvétet gerjeszt e város polgárainál, mert ő mint e község lelkes tagja mindig kifáradatlan szolgálat készségeggel közreműködött ha a város valamely községi ünnepe, elfogadásokat stb. rendezett, és tette azt mindig polgári kötelességből s nem díjért. Szó van arról, hogy az oly nagyon károsult polgár közös aláírás utján fölgyettség, a mi Kolozsvár közöségének méltányosságáról s a polgári buzgalom iránti elismeréséről tene bizonyosságot.

— A tűzvész által oly nagy mértékben károsodott tűzművésztünk Ulrich ur felségelésére lithograph Künn Vilmos ur három o. é. forintot küldött be szerkesztőségünkbe, mit mi kedves közöségünknek tartunk az illető károsulthoz átszolgáltatni.

— Dobokamegyéből értesítenek, hogy ott a megye román ajku adminisztrátora szültségesnek tartván közelebből a nyelv kérdésben suffrage universalhez folyamodni, a következő körrendelettel anticipálta a korlátok, vagy a felséges kir. főkörmányszék s leg törvényesebben pedig az országgyűlés jogos intőzkedését.

140. eln. sz. 1862. szolgabíró N. N. urhoz.

Az october 1860 20-i diploma s azután december 21-én kelt legfelsőbb kézirat (sic!) folytán, ezenel felszólított uraságot, miszerint járása minden községeit oda utasítsa — hogy közgyűléseleg s jegyzőkönyvileg, maga hivatalos nyelvet válassza s megállandósítva az illető szabad akarattal készitendő jegyzőkönyveket beszédvén — azokból egy helységenkénti hivatalos utasítást készitvén s ezt párba hozzom a Tisztség — és Törvényeszk ahozi alkalmaskodás végett elő terjessze — figyelmeztetvén eg uttal arra uraságot miszerint a községek — ez járásokban minden befolyástól és vezetéstől ovandók s oltalmazandók.

Szamosujvár maj. 28. 1862.

Buttyán.

Ez a szolgabíróhoz írott adminisztratori rüdelet célja, stýle és logikája, mind a három megérdemli, hogy olvasóink még egyszer elolvassák. A „Telegraful Roman” pedig táviratilag hirdeti, hogy Dobokában törvénykezési nyelvtől a román nyelv decretálattott t. i. az adminisztrátor által most már gróf Bethlen, Vass és báró Bánffy urak védjétek Dobokában nagyszerű urodalmatokat román nyelven; odaütött Erdély, hogy hazatökben anya nyelvetökben mit az 1849/ törvény a király s ország szavával biztosít — nem perelhetek. — Quo usque tandem...

— Az erdélyi vasutgyben Maager Károly a megerősített birodalmi tanács tagja és brassói keresk. és iparkamarai elnök, továbbá Meiszner Alfréd, a cs. kir. szab. déli államvasutáraság egyik igazgatója f. hó 5-dikén félóránál tovább tartott audencia alkalmával a nagyváradi kolozsvár-brassói vonal érdekében császár ő Fléneke folyamodványt nyújtottak be. Nevezett urak, kik e küldetéssel a brassói keresk. és iparkamara, Brassó és Fogarasvidék, Köhalom, Medgyes, Csik és Háromszék részéről lönek megbízva, ő Flégtől azon biztosítást nyerték: „hogy az erdélyi vasutkérdés éppen most a miniszteriumok által a legsürgősebben ellátandó tárgyak közé fölvetett, és hogy ennek folytán az erdélyi érdekeket annyira foglalkodtató vasutkérdés megoldása rövid időn várható.

— (Necrolog.) Fájdalommal értesültünk, hogy az élet tavaszát alig átlépő jeles ifju Tanasi Földvári Miklós életének 21-ik évében meghalt. Béke hánvaira!

— Az új 10 krajczárosok már néhány napja, hogy általánosan forgalomban vannak. Kisebkek a régiéknél, négyzög-alakúak, és csinos ezírázatokkal vannak ellátva. Papirjuk is tartós. A régi 10 krajczárosok is addig maradnak forgalomban, míg erre nézve használhatatlannak nem lesznek. Megsemmisítés végett nem szabad a cs. kir. pénzügyminiszteriumhoz beküldeni. (P. H.)

— Esztergamból az „Idők Tanja” érdekes tudósítást közöl azon ünneplýességről, melyly magyar kir. udv. főkanzellár gróf Forgách Antal ő nmiga fogadtattott, a ki f. hó 6-dikán érkezett oda a főméltóságú herceg primás tiszteletteljes látogatására. A bevonulás ágyuk moraja mellett történt; a házak nemzeti és primási zászlókkal voltak disztve. A magyar kath. egyház köztiszteletben álló főpásztora elbavván ágát, melyben lábaja miatt fektünie kellett, felöltözött s az ország jelenlegi főtiszviselőjét az elfogadó nagy teremben várta, hol magas vendégét maga mellé ültetvén mind a maga, mind pedig káptalanja nevében üdvözlő beszédet tartott, hangnnyomattal emelvén ki azon hő óhaját, vajha sikertőljön a főkanzellár urnak a ma már minden ajkon forgó kiegyezkedés főeszközjévé lennie; de úgy, hogy a nemzet ősi alkotmány a visszaállitassék. Erre a főkanzellár élénken fölkelvén a főmagaságú hibornok herceg primásához és jelen volt urakhoz édes és tiszta magyarsággal beszédet tartott, melyben többek közt mondá: „Ő Felsége uraim, szereti a magyart, alkotmányos és szabad Magyarország ő hajt, alkotmányos országokat a Lajtbán innen és tul, s nem joagaink eltörléséről van szó, hanem csak oly módok kitalálásáról, melyek által alkotmányos állásunk és jogaink a birodalom és szintén alkotmányossá tett birodalmi testvéreink jogaira és érdekeivel öszhangzásba hozassanak. A birodalmi tanács — ugymond — utóbbi időkben békülékeny és testvéri érzelmeket tanúsított s a birodalmi társnepek rokonszenvvel viseltetnek irántunk; miért is a kibékülés nem lehetetlen stb. S beszédét e szavakkal végzé: „Éljen a király! mert ő a legelső magyar em-

ber.” A disztrakoma 80 teritéki volt; jelen vala az erdélyi katolikusok jeles püspöke Haynald ő nmiga is, ki éppen Rómából érkezett. A toasztok közül nevezetes, hogy Palkovics volt alkotmányos alispán ellenében főkanzellár ő nmiga bangos kijelentéssel szabadkozott, hogy a mostani magyar kormányférfiak politikája nem beolvasztás, hanem kiegyenlítésre céloz.

— Esztergomból írják a „Pesti Hírnök” nek: Mihelyt a főkanzellár az egymást sorban gyorsan követő üdvözlő toasztok közt szóhoz jutott, a következő eszme- és tartalomdús áldomással válaszolt: „Elszoktam a szőlástól s eszmétöredékeim nem oly gyulaszók, mint meleg szívem ömledése. Midőn tehát ő eminentiaja a herceg-primás egészébe, kit közös mély sajnálatunkra betegesége távol tart, poharat emelnék, szavaim föstájpját a magas személyiség iránti kegyeletben, s az általános tiszteletben keresem.

Ő eminentiaja jó hazafi, mert hazáját szereti; királynak hő jobbjára, mert mindenkor a királlyal tart, jogát védi, mert testetül lelkestül magyar ember, ki magát oly könnyen meg nem adja; más jogát tiszteli, mert igazságos, ha pedig jogai öszszetöközésbe jönnek, a kiegyesztelés embere, mert ildomos és bölcs. Ily élettrajz egész program, s minthogy ez nem a beolvasztáshoz, de a kiegyenlítés- és kiegyeszteléshez vezet, ő eminentiaja életét s törekvéseit irom zászlómra. Ily törekvés pedig sikerhez fog vezetni, mert az józan, igaz, s hazafias, s mert, mint magyar, érzem, hogy ezélnék elérésére mindenki sorakozni fog, ki hazája boldogságát oly ösztönőn óhajti, mint én. Tartsa tehát a mennyek ura ő eminentiaját jó egészében, boldogságban, míg szíve minden hő törekvése tejesülend, de még azután is számos éveket, hogy élvezhesse teljesült óhajaitai nagyszerű eredményét, gyönyörű gyümölcsöt, egy kiegyesztelt nemzet boldogságát. Éjen! — A meleg éljenzés, mely ő excéja szavait követé, még zajosabban tört ki, midőn később a főispáni helytartó ur a törvényes municipalis élet helyreállítása iránt a közóhajtást tolmácsolván, s ő excéját a megyéhez meglátogatására kérvén fel, a főkanzellár odanyilatkozott, hogy ezen óhatás teljesülése az ő közremunkálásán nem fog mlalni; — de ezuttal a kifejezett kívánsátnak nem engedhet, mert midőn a magyar főkanzellár egy megyeháznak külsőben átlép — oda őt a törvényesség minden formáinak kell követniök. A fényes diszbedet a zenekar a gyönyörű pápai hymnosz eljátszásával fejezte be.

— Írják, hogy bizonyos „Graf Farkas” nevű egyén a szász kormányhoz kérvényt nyújtott be, hogy a főrendi gyűlés vizagálna meg a dígot egy kissé, mert neki úgy tetszik, hogy ő a nagy Napoleon fia, sőt erre nézve bizonyítványokkal is szolgálhat.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jul. 5. A „Pays” írja, hogy a szent sir temploma kupolájának kérdése diplomatai uton megoldott. Orosz-, Francia- és Törökország közös költségen fogják kijavítani. A napi hírek fő tárgya még folyvást Mexiko. Az „Independence” tudni véli, hogy a francia kormány lemondott minden trónalapítási tervről s csupán katonai becsületének megmentésére fog szoritkozni. Almontera többé nem hallgatnak, s a „Constitutionnel” nem sokára tudatni fogja a világgal a császári politika ezen változását.

OLASZORSZÁG. Turin, jul. 3. Olaszországnak az orosz kormány általi elismertetése most már hivatalosan van jelentve. Ezen eseményhez még több fontos combinatiót lehet kapcsolni, a mint az elismerést megelőzőtt többszöri alkudozásokból következtethető. Ausztia akadályozni akarta ez elismerést, s ezért közremunkálását ígérte Orosz- és Franciaországnak a szerb és montenegrói viszályok rendezésében. A francia császárnak Sándor cázához intézett egy sajátkezűleg írt levelébe került, hogy a dígot végleges eldöntésre juttassa. Oroszország ugyan formulázni fogja az elismerés körüli fenbágyait, a melyek azonban koránt sem fognak föltételek gyanánt tűzteni ki, a minthogy egy olyan föltételre, mint például Sz. Péter örökségének tiszteletbentartása, Ratazzi soha rá nem állhat. Az egésznek a vége hihetileg egy orosz-francia-olasz-öszövetség leend, s közös magatartás a keleti kérdésben. Ausztia megnyugtására Franciaország megígérte Bécsben, hogy római helyőrségét még nem fogja kivinni. Hogy azonban a francia csapatok a párisi javaslatok legutóbbi visszautasítása után is tiszteséges ültügy alatt maradhassanak Rómában, a kiegyenlítési kísérletek komédiája még tovább is folytatatni fog. Lavalette valószínűleg ismét visszatér Párisba, hogy új utasításokat s új javaslatot hozzon, melynek természetesen ugyanazon sorsa lesz Rómában, mint valahány megelőzőinek.

A „Köln. Ztg.” szerint e héten várják Turinba Labá-noff herceget, ki a diplomatiai öszszekötötést, rendkívüli követ minőségében, ismét visszaállítja. Az állandó követ azonban, valószínűleg, ismét Stakelberg gróf lesz. Olaszország részéről valószínűleg Pepoli marquis fog Oroszországba küldetni, ki az ottani udvarnál különösen kedvelt egyéniség.

Russel lord az angol felsőház jul. 7-i ülésében sajnálatát nyilvánította, hogy Oroszország még nem ismerte el Olaszországot s csak most alkudozik a feltételek felett. A brit államtitkár szerint Poroszország szintén hajlandó elismerni Olaszországot, azon ígért fejében, hogy Ausztia iránt békés magatartást tanúsítand.

A „Donau Ztg.” szerint még sem az elismerés nem adatott hivatalosan tudtára a bécsi orosz követnek, sem a még mindig II. Ferenc személye körül levő orosz követ vissza nem hivatott. Mindamellett oka van hinni, hogy a halasztás csak esetleges s az elismerés már bevégzett tényül tekinthető. Az idéztük lap keményen megleckézi az orosz kabinetet az elismerés, mint oly lépésért, melyet irányadó nézetek nemcsak a népjogot kigynyoló támadási politika helyeslésének, hanem Oroszország valódi érdekeivel is homlokegyenest ellenkezőnek tartanak. Oroszország, folytatja a „D. Ztg.”, mint minden más állam, természetesen egyedül van jogositva megítélai saját érdekeit: de ugylátszik, hogy ezen lépésénél nem annyira messzeható politikai tervek, mint más alsóbbrendű kérdések vezették politikáját. A viszonyok érett megfontolása mellett lehetetlen be nem

látni, hogy azon netaáni előnyök, melyeket Oroszország az elismerésből nyerhet, legnagyobb részben soba be nem következhető fölfevéseken alapulnak. Más oldalról ellenben ugyalszik, hogy azon nevésegek, melyek Olaszország elismertetéséből Oroszországra származhatnak, az orosz államférfiak által vagy kevésre becsültettek, vagy figyelemre sem méltattak. A sz. pétervári kabinet el lépése által elbagyja hagyományos politikáját, s oly ösvényre lép, melyről még nem tudja, vajjon biztosan vezet-e a nagyságra, s az európai egyensúly és a népjogok megszilárdítására. Azon prícedentiák, melyek e lépésből természetesen származnak, az orosz birodalomra kevésbé kedvező következményeket szülhetnek. Hogy e nézetek nem egészen kerültek el a Nawa parti államférfiak figyelmét, azt azon körülmény is bizonyítja, hogy a hosszas fontolgatás után csak most határozták el magukat az elismerésre. Mi részünkről sem Olaszország sem Európa helyzetében nem találunk oly körülményt, mely a sz. pétervári kabinet ezen lépését igazolni alkalmas lehetne. Az államok külpolitikáját, csak saját jól felgott érdekeik határozhatják meg: ha csak könnyen változókon rokon és ellenszenvekre támaszkodik, akkor a csalódásoktól soba sem biztos. Oroszországnak minden európai államok között leginkább érdekében áll az 1815-ki szerződés fentartása, mert azok neki hoztak legnagyobb előnyöket: ezek folytán bírja Lengyelországot és Finnlandot. Oroszországnak tehát legtöbb oka van, hogy e szerződések tágításában közreműködni vonakodjék.

Garibaldi rejtélyes utazását a hírlapok nem sokára bekövetkező fontos eseményekkel hozzák kapcsolatba. Mint az „A. A. Ztg.“-nak írják, a garibaldisták Anconában gyűlekeztek, hol eddig is már kétezernél többen vannak együtt. Párisban híre jár, hogy egy 50 főből álló garibaldista csapat Albániában már valósággal kikötött. Az ilyen hírek alaptalanságára felesleges t. olvasóinkat figyelemztetünk.

Rómában a követek adoma kering, Midőn Lavalette marquis Montebello tábornokot a pápának bemutatja, ő szent-sege mosolyogva ekép szólott a tábornokhoz: „Az önök derék követet folyvást ugyanazon ajánlatokat teszi nekem s tölem ismételve ugyanazon választ kapja. Mi soba sem egyezhetünk meg, mert ő lehetetlen dolgokat kíván tőlem, a melyeket én kénytelen levén megtagadni, ő azt panaszolja, hogy makacs vagyok.“

Napoleon herceg a catalafimii hatóság feliratára következőleg válaszolt: „Uram! Megkaptam azon feliratot, melyet önök siciliái utazásom alkalmából hozzám intéztek. Azirántam mutatkozott rokonszenvért, Siciliának köszönetem és elismerésem jelét kívánom adni. Ezt pedig nem hiszem alkalmasabban nyilváníthatni, mint ha részemről is járulok azon aláírásához, mely azon szoborra köröztetik, mely az első szabadsági csatátn Siciliában felállítatni fog. E czélből a trapanii polgármester urnak 500 frankot kézbesíttem. Fogadják stb. Páris, jun. 11-én 1862.“

Napoleon herceg. Olaszországnak a sz. pétervári kabinet által történt elismertetésének híre egész Bologna pár perc alatt tüvépélyesen lobogókkal lett földszitve.

OROSZORSZÁG. Varsó, 4. A Konstantin nagyherceg elleni merényletről írják a „Bresl. Ztg.“-nak: A nagyherceg fényelőzkor a színházba kocszott, hol éppen „Alessandro Stradella“ című operát adták. A színházban kevés közönség volt. A második felvonás végével eltávozt a nagyherceg, s azon pillanatban, midőn a kocsi fel akart lépni összerogyott. A seb tüstént megvizsgáltván, az orvosok által teljesen veszélytelennek nyilvánították. A nagyherceg tüstént parancsot adott ki, hogy a kapuk bezárassanak, nehogy a tettes megszabadulhasson. A tettes Bebutow herceg téparancsnoknok által, azon pillanatban fogatott el, midőn a véghezvitt merénny után, egy kis tüvegese méreg tartalmát nyelte le. A színházi czukrászatban, nagy erőfeszítéssel ellenmérget adtak neki, mire erős bányás következett be. A színház kapui mögött bezárt közönség, kivétel nélkül

a fellegvárba kísértetett. A tettes, mintegy 20 éves ifju lehet.

A „Czas“ tudósítása szerint a nagyherceg a színházat egy melléklépesőn, melyen csak a magas tisztviselők járnak, az első felvonás után odahagyta és az előcsarnokba ment, hol kocsija várakozott. Midőn a kocsi fel akart lépni, egy fiatal ember közeledett feléje kinyújtva karját. Konstantin azt gondolta, hogy ez kérelemlevelet akar neki átadni, s klyujtá kezét elfogadása végett. E pillanatban stült el a pisztoly. Brimmer hadsegéd a tettest megragadta és földhöz terítette. A nagyherceg pedig a cs. páboly előtt levő szobába tért vissza. Miután ottan meggyőződött a felől, hogy a seb nem veszélyes, papirt adatott magának és saját-keztileg fogalmazta azon a czár ő felségéhez intézett távirati sürgönyt, melyben az mondatik, hogy e tett nem nagy horderejtű, és Varsó lakossága az egész dologban ártatlan. Ezután azon revolvert, melyet reásütöttek magához vette és belvederi lakásába kocszott. A tettes először Budaynak, aztán Jaroszewskinek s végül Horosnak adta ki, s mint állítják, a rendőrség előtt mind a három név alatt ismeretes. Kivüle még több más, fiatal kézműves legényt is elfogtak. A katonaság ágyuk kíséretében ment ki, s az után való napon az utczán állomásozott. A rendőrség iszonyu szigort fejt ki. Varsót senkinek se szabad utlevél nélkül odahagynia. 4-én tünépélyes „Te Deum“-ot tartott az érsek a metropolita egyházban, melyben minden tisztviselő résztvett.

Julius 5-ről kelt varsói tudósítások szerint a merény elkövetője, ki eleinte sebéseknél adta ki magát, s azt mon-dotta, hogy Maliriowski-nak hívják, később más nevet és foglalkozást mondott. Azután azt is állította, hogy orosz szülte-tésű és csak 4-kén este tudták meg, hogy Turusinski József nevű 22 éves lengyel, szabósegéd.

Egy lengyelhatárszéli távirat szerint a nagyherceg július 7-én fogadta a pápságot s a kerületi hatóságot. Ez alkalommal azt mondá, hogy a merényletet nem a lengyel lakosságnak tulajdonítja. És ha így volna is, még azon esetben sem fogna semmit változtatni programján. Ezzel kez- kezett Zamoiski gr. kerületi előöknek s felszólította, hogy programja kivételében legyen segítségére.

MOLDVA-OLÁHFEJEDelemség. A bukaresti miniszterelnöknek elküvetett orgyilkolás többféleképp indokoltatik. Mint már közöltük, Catargiu ellenszegült azon népgyűlésnek, mely Oláhország zászlaja mellé Erdélyt is fel akarta tűzni, s ennek folytán a forradalmi párt boszújának esett áldozat-ul. Az „Independencia“ szerint a gyilkosságot a miniszternek, a földbirtok szabályozása körül tanusított magatartása idézte elő. A jobbágyi tartozások megszüntetése azon kérdést hozta szőnyegre, vajjon a szabad paraszt kapjon-e földbirtokot vagy nem. A kamara többsége, s vele együtt Catargiu az utóbbi nézetet pártolta.

AMERIKA. Uj-York, június 24. A konfederalák a Charleston mellett 16-án vívott esata győzelmét maguknak tulajdonítják. A kongressus minden font gyapott után fél centimejni adót szavazott meg.

Uj-York, jun. 26. Mac Clellan tábornok jelenti, hogy Richmondnál egy előtolt állást nagy veszteség nélkül birtokába kerített. A konfederalák erőlyes ellenállást fejtettek ki. A „New-York-Tribune“ mondja: Jackson megverte Fremont-t, Schields és Barks egyesíték haderejüket.

Ujabbak. Bécs, A Reichsrath követek házá-nak f. h. 8-ki ülésében a bécsi lapírók egyletének azon folyamodványát tárgyalta, mely a házat közbenjárásra szólítja föl a legközelebbi sajtóperekben hozott ítéletek megsemmisítését és a függőben levő vizsgálatok megszüntetését illetőleg. Schmerling államminiszter a császár ő felsége által gyakorolt számos kegyelmi tényék-ek figyelemzteti a házat, melyek irányában kettős kötelessége a kormánynak, hogy az alkotmányt megvédje

oly megtámadásoktól, a minők itt szóban forognak. Azon mértékben fokozódik e kötelesség, a melyben a kormány lemondott az előleges rendszabályokról. A kormány te-kintetet érdemlő esetekben szívesen fogja a császár ke-gyelmét kikérni; ennek azonban a perrendtartás által ki-tűzött uton kell történnie s szükséges, hogy az elítelt ma-ga folyamodjék kegyelmét.

Több oldalról érkezett berlini levelek szerint az olasz királyság elismerése Poroszország részéről meg fog történni nem sokára.

Páris, jul. 8. Állítják, hogy az olasz királyságnak Oroszország általi elismertetését tartalmazó sür-göny ide érkezett.

Bern, jul. 7. A nemzeti tanács elnöke Karrer megnyitá a szövetséggyűlést s emlékeztetett a villo-la-grande-i üggyre, melyben Svájc inkább a nagylelkűség mint jog álláspontját foglalta el, elfeledvén, hogy a nagy-lelkűség csak nagyokhoz illik, kicsinyeknél azonban kön-nyen gyöngeségnek vétethetnek. A nemzettanács elnö-kévé Escher választott meg Zürichből, a renditanács elnökévé Vigier Solothurnból. — Az olasz kormány figyel-meztetle a szövetségtanácsot, hogy a tettes pártja ujra gyülekezzik, kéri tehát a svájci határszélek őrzésére, hogy a svájci területet az önkénytesek ne használhas-sák vállalataik kivételére.

Mosztár, jul. 6. A Hercegovina helyzetének megvizsgálására kiküldött nagyvezéri segédszt ma visz-szatér Konstantinápolyba.

— A „Donau Zei ung“-nak írják Bukarestből: Egy angol tőkepenzesekből álló társaság már benyujtá folya-modását Florescu közmunka-miniszternek egy vasuti há-lózatra való engedély tárgyában. Az egyesült dunai-feje-delemségeken három fővonalon indítványoztatik: 1) a deli Gyurgyevóig; 2) az éjszaki Pitestyen, Krajován át az erdélyi határig, hol az arad-hátsze-gi tervezett, (de reméljük, létre nem jövendő) vonallal egyesülne, 3) egy keleti, Buzéun, Brailán át Moldvaba, s onnan a galiczia-bukovinai osztrák vonalig. A folya-modványnyal egyszerre nyújtott be a szerződés, me-lyen e társulat megalkulása s a szükséges összegek elő-állítása alapul. E szerződés Londonban iratott alá.

Gabonaár Kolozsvárt Julius 10-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 4 frt 60 kr. Elegybúza 4 frt 10 kr. Rozs 3 frt 60 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 46 kr. Török-búza 3 frt 20 kr. Pityóka — frt — kr. Marhabús 17 kr.

Sz.-Udvarhelyt, július 8-án 1862.

Tisztabúza mérője 5 frt. 26 kr. Elegybúza 4 frt. 10 kr. Rozs 3 frt 10 kr. Zab 1 fr 60 kr. Törökbuza 3 fr 11 kr. Marhabús 13 krajczár.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Julius 11-kén: Nemzeti kölesőn 82.15. 5% Metalliques 70.95. Bank-részvény 804.—. Hitel-részvény 214.—. Váltó Londonra 127.65. Ezüst 125.50. Arany 6.11.

Julius 9-dikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.50. Erdélyi 70.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(637)

(2-3)

Ad № 4362. 1862.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a kolozsvári es. k. kerületi pénzügy-igazgatóság író-dájában folyó év július 21-kén reggeli 9 órakor felsőbb jóváhagyás reménye alatt tartandó nyilvános árverés útján, a rom. kath. alapítványi uradalomhoz tartozó serfőzház Kolozs-Monostoron minden hozzá tartozó épületekkel, meglévő szerekkel és eszközökkel, valamint két helyben Kolozs-Monostoron, és egy Kolozsvárt az egy nevezett „Fiscus épületében“ lévő korcsmákkal együtt, három egymásután következő évre u. m. folyó év november 1-ső napjától kezdve az 1865-ik év october utolsó napjáig haszonbérbe fog adni, — kikialtási árul a jelen évenkénti 9502 ft. 98 kr. oszt. értékű haszonbér fog alapul vétetni.

Az árveréshez csak oly egyének járulhatnak, s csak olyanaktól beadott írásbeli aján-latokra leend tekintet, kik becsületességükről, feddhetetlen magok viselkedükről, s vagyoni állásukról, ugy általánosan, mint az árverező bizottmány előtt ösmeretesek, vagy pedig ezen tulajdonságukat az illető politiai hivatal bizonyítványával hitelesen kimutatják.

A netalan külföldi árverező köteles az érintettek kivül még az árverési föltételekben megnevezett körülményeket hitelesen kimutatni.

Haszonbérleti vágyók kötelesek az árverés kezdete előtt a kikialtási ár 10 száztől-ját u. m. 951 ft. oszt. értékben bántapénzzel (Vádium) az árverési bizottmánynál befizet-ni, mely a kevesebbet igérőknek az árverés berekesztése után azonnal a legtöbbet igérők-nek pedig mint haszonbérleti válalkozóknak, csakis a meghatározott biztosíték (Cautio) le-tétele után fog visszaadni.

Az árverés kezdetéig írásbeli 36 ujkrajczáros bélyeggel szabályszerűleg ellátott, az ajánlkozó kereszt és vezetéki nevel sajátkezűleg aláírt, bépecsételt ajánlatok is elfogad-tatnak, ha azok a meghatározott bántapénzzel, avagy annak valamely álladalmi pénzánál befizetéséről szóló nyugtával ellátva leendnek. — Az írásbeli ajánlatban az ígért öszvegnek számmal és bettivel kell kitéve lenni, mint szintén azon nyilatkozatot magában foglalni, hogy ajánlkozó nagykoru, s az árveréshez feljogosított egyén, ki a haszonbérleti tárgyat tökéletesen ösmeri, s magát minden árverési föltételeknek, melyek előtte különben is tud-va vannak — aláveti.

Ha a szóval és írásban tett ajánlatok egyenlők lennének, ezen esetben az árverésnél tett utolsó szóvali ígért előnyvel bírand, egyenlő írásbeli ajánlatoknál az elsőség sorshu-zás útján fog elhatározatni, hiányos írásbeli ajánlatokra pedig semmi tekintet nem leend.

A haszonbérleti és árverési bővebb föltételek az árverés kezdete előtt föl fognak ol-vastatni, addigis pedig, az alóljelölt kerületi pénzügy-igazgatóság levélkiadó osztályában a rendes hivatali órákban átnézhetők.

A helybéli es. k. kerületi pénzügy-igazgatóságtól.

Kolozsvárt, július 2-án, 1862.

HEM HIVATALOS.

(642) (1-3) A kolozsvári helyvéthitű egyház és tanoda ajtoni 512 hold szántó és 142 hold ka-szállóból álló közös birtoka, hozzátartozó udvarházzal, gazdasági épületekkel, aránylagos korcsoma joggal s 18 curialistával, a jövő 1863 év martzius 23-án kezdve 6 évre haszon-bérbe adandó. A béreni szándékozók 10% bántapénzzel ellátandó írásbani ajánlatokat meg-tekthetik egyházi pénztárnok Filep Samunál (b. királyutczában 41 számú gr. Bethlen Do-mokos ház), hol mind a feltételek, mind a kötlevel addig is-láthatók.

(641) (1-1) Eladó a Róhii határon M.-Lapos mellett 1000 hold bükkös erdőnek idei gazdag maktkermése jutányosan. Értekezhetni iránta helyt a tulajdonossal.

(640) (2-3) **Egy nevelőnő** keresetlik a sz. udvarhelyi ev. ref. leányneveldehez, kinek fizetése leszen 200 oszt. frt.; s ezen kívül szállást, fát, gyertyát, s egy nécselédet ad az intézet. A pályázni akarók bi-zonyítványokkal ellátott folyamodásaikat folyó évi aug. 1-ig küldjék be Sz. Udvarhelyre **Bacconi Ádám** s. k. ref. lelkész- és felügyelősegi elnökhez.

(632) (3-3) Háromszéken S.-Szt.-Györgyön egy jól rendezett, elegendő szerekkel ellá-tott g y ó g y s z e r t á r örökáron eladó; értekezhetni ugyanott, személyesen, vagy bérmentett levél által a tulajdonossal Roll Károlylyal.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettivel. (Bel-farkasutczá 74 sz.)